

Sammanfattning

Fråga om avskedande av en försäljare i ett företag som tillhandahåller tjänster med anknytning till skatterådgivning. I tvisten åberopar arbetsgivaren bl.a. att arbetstagaren har tagit ut pengar för privat bruk med hjälp av företagets betalkort. Arbetstagaren invänder mot detta att han enligt anställningsavtalet har varit berättigad att förfara så som skett. Arbetsgivaren åberopar då det skriftliga anställningsavtalet, som inte innehåller något om arbetstagarens innehav av betalkort. Arbetsgivaren åberopar vidare en klausul som innebär dels att anställningsavtalet ersätter samtliga tidigare muntliga eller skriftliga åtaganden, överenskommelser och arrangemang, dels att avtalet innefattar en uttömmande reglering av avtalsförhållandet mellan parterna samt dels att ändringar i avtalet ska göras skriftligen för att vara giltiga. I målet uppkommer fråga bl.a. om avtalsklausulens betydelse vid bedömandet av arbetstagarens handlande.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2007-11-07
StockholmDom nr 86/07
Mål nr B 69/06**KLAGANDE**

M.L. i DROTTNINGHOLM

Ombud: advokaten Peter Bolmstedt, Advokatfirman Södermark, Box 14055,
104 40 STOCKHOLM**MOTPART**Comtax Aktiebolag, 556561-7759, Drottninggatan 7,
252 21 HELSINGBORGOmbud: advokaten Jens Tillqvist, Advokatfirman Cederquist KB, Box 1670,
111 96 STOCKHOLM**SAKEN**

avskedande

ÖVERKLAGAD DOM

Helsingborgs tingsrätts dom den 18 maj 2006 i mål nr T 2910-04

Tingsrättens dom, se bilaga. Sedan Juseks talan mot bolaget återkallats har Arbetsdomstolen genom beslut den 7 november 2006, med undanröjande av punkten 2 i tingsrättens domslut, avskrivit målet i den delen från vidare handläggning.

M.L. har i Arbetsdomstolen yrkat bifall till sin talan i huvudsaken vid tingsrätten. Vidare har han yrkat att Arbetsdomstolen skall tillerkänna honom yrkad ersättning för rättegångskostnader såväl vid tingsrätten som i Arbetsdomstolen. M.L. har även yrkat att Arbetsdomstolen ska befria honom från skyldigheten att utge ersättning för bolagets rättegångskostnader vid tingsrätten. För det fall M.L:s talan i Arbetsdomstolen helt eller delvis skulle ogillas har han yrkat att Arbetsdomstolen enligt 5 kap. 2 § lagen om rättegången i arbetstvister ska förordna att bolaget i den del bolaget varit vinnande skall stå sina rättegångskostnader såväl vid tingsrätten som i Arbetsdomstolen.

Bolaget har bestritt ändring samt har yrkat att Arbetsdomstolen ska tillerkänna bolaget ersättning för rättegångskostnader i Arbetsdomstolen.

Parterna har till utveckling av sin talan i Arbetsdomstolen anfört i huvudsak detsamma som angetts i den överklagade domen.

Målet har i Arbetsdomstolen avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har hållits förnyade förhör under sanningsförsäkran med M.L., B.P. och J.P. samt vittnesförhör med C.G. och L-E.W. Parterna har vidare åberopat skriftlig bevisning.

Domskäl

De av bolaget anförda grunderna för avskedandet innebär att Arbetsdomstolen har att pröva om M.L. har grovt åsidosatt sina skyldigheter mot bolaget genom att

1. genom vilseledande ha förmått bolagets ekonomiansvariga C.G. att avseende april 2004 betala ut för hög lön till honom,
2. ha använt bolagets betalkort för privata utgifter,
3. ha använt bolagets bensinkort för privata utgifter, samt
4. till skada för bolagets verksamhet tömma sin dator i samband med anställningens avslutande.

Arbetsdomstolen behandlar i det följande dessa frågor i skilda avsnitt.

Har M.L. grovt åsidosatt sina skyldigheter mot bolaget genom att förmå bolagets ekonomiansvariga C.G. att för april 2004 betala ut för hög lön till honom?

Den händelse som bolaget åberopar i denna del av målet kan i korthet beskrivas enligt följande. Vid ett telefonsamtal med C.G. den 19 april 2004 diskuterade M.L. med henne vilken lön hon skulle betala ut till honom för den innevarande månaden. Samtalet ledde till att C.G. för den månaden betalade ut en bruttolön om 55 800 kr, trots att bolaget och M.L. nyligen hade enats om en lönenivå om 50 000 kr i månaden.

Bolagets inställning är att M.L. genom sitt handlingssätt har vilselett C.G. att utbetala det överskjutande beloppet 5 800 kr, vilket har lett till skada för bolaget och vinning för M.L.

M.L:s inställning är att han inte har vilselett C.G. och att han inte har försökt tillgodogöra sig bättre löneförmåner än dem han var berättigad till.

M.L. och J.P. har inför Arbetsdomstolen lämnat samma uppgifter som antecknats i tingsrättens dom. Detsamma gäller C.G., dock med en precisering som kommer att framgå i det följande.

Den ostridiga bakgrunden till telefonsamtalet den 19 april 2004 mellan M.L. och C.G. var att M.L:s lön nyligen hade varit föremål för förhandlingar mellan honom och bolaget, som därvid företrädde av J.P. Förhandlingarna resulterade den 9 mars 2004 i en överenskommelse som bl.a. innebar att M.L:s månadslön skulle sänkas från 65 000 kr till 50 000 kr.

M.L. har gjort gällande att löneöverenskommelsen inte var definitiv så till vida att det fanns ett utrymme för att höja den kontant utgående lönen mot att pensionsavsättningarna minskades. Enligt vad han har uppgett trodde han att

han i princip hade lyckats få J.P. med sig på en sådan för bolaget kostnadsneutral omfördelning av anställningsförmånerna. J.P. har inför Arbetsdomstolen bestämt förnekat att han var beredd att ens diskutera den saken. Domstolen finner i och för sig ingen anledning att betvivla J.P:s uppgift om detta. Frågan är emellertid om inte M.L. på sin sida, såsom han har gjort gällande, hade fått intrycket att diskussionen inte var avslutad genom löneöverenskommelsen. Av C.G:s och M.L:s uppgifter framgår att hon inför löneutbetalningen i april ombads av honom att inför löneutbetalningen beräkna tre olika alternativ för en kostnadsneutral fördelning mellan kontant lön och pensionsavsättning. Domstolen anser mot den bakgrunden att det finns anledning att sätta tilltro till M.L:s uppgift om att han trodde att bolaget kunde tänka sig en annan för bolaget kostnadsneutral fördelning av anställningsförmånerna än den som följde av den träffade löneöverenskommelsen. I samma riktning talar för övrigt den omständigheten att det var fråga om en löneutbetalning som gjordes helt öppet och som alltså knappast kunde undgå att förr eller senare uppmärksammas av bolagets övriga företrädare.

Det är mot bakgrund av det anförda som telefonsamtalet den 19 april 2004 mellan M.L. och C.G. bör betraktas. Det var C.G. som ringde upp M.L., som befann sig i New York, och undrade vilken lön som skulle betalas ut. M.L. bad henne att betala ut en kontantlön om 55 800 kr, vilket motsvarade det av henne framräknade alternativet med en pensionsavsättning på 15 procent. Inför Arbetsdomstolen har C.G. preciserat sina uppgifter så att det vid samtalet mellan dem stod klart att hon med den högre kontantlöneutbetalningen skulle göra den motsvarande minskning av pensionsavsättningen som hon tidigare hade räknat fram enligt det aktuella alternativet. Av såväl M.L:s som C.G:s uppgifter framgår att han på hennes frågor klargjorde att något avtal om en sådan fördelning av löneförmånerna inte hade träffats, men att han skulle ordna det i efterhand.

Arbetsdomstolen anser att utredningen ger stöd för slutsatsen att det vid samtalet inte lämnades någon oriktig uppgift från M.L:s sida. Han klargjorde att något avtal om kontantlönen 55 800 kr inte hade träffats. Visserligen hade M.L. inte täckning för sin försäkran om att han skulle komma att få bolagets godkännande av den angivna fördelningen mellan kontant utgående lön och pensionsförmåner, men i enlighet med vad som konstaterats i det föregående måste man utgå från att denna försäkran gjordes i god tro. Domstolens slutsats av det anförda är att det i utredningen inte finns något stöd för bolagets påstående om att C.G. genom vilseledande blev förmådd att göra löneutbetalningen. Till detta kommer att den utbetalning av löneförmåner som blev resultatet av M.L:s och C.G:s samtal inte ledde till, eller i varje fall inte var avsedd att leda till, några högre sammanlagda lönekostnader för M.L. än den som följde av den träffade löneöverenskommelsen.

Sammanfattningsvis kommer Arbetsdomstolen till slutsatsen att M.L:s handlande i samband med löneutbetalningen inte var sådant att det kan betecknas som ohederligt. En annan sak är att han kan tyckas ha handlat omdömeslöst genom att be C.G. att betala ut en högre kontantlön än den som han var berättigad till enligt den kort dessförinnan ingångna

löneöverenskommelsen. Det är för övrigt svårt att förstå varför han inte kunde låta frågan om en kostnadsneutral omfördelning av anställningsförmånerna få anstå till dess en ny överenskommelse med bolaget hade träffats om detta. En tänkbar förklaring till M.L:s handlande var att han blev uppringd av C.G. när han var på resa och i den situationen svarade obetänksamt. Samtidigt kan konstateras att han vidhöll sitt förslag trots att C.G. ifrågasatte det riktiga i detta. Arbetsdomstolen återkommer till denna sak i ett senare avsnitt av domskälen.

Har M.L. grovt åsidosatt sina skyldigheter mot bolaget genom att använda bolagets betalkort för privata utgifter?

I fråga om bolagets påståenden om att M.L. med användande av bolagets betalkort har inhandlat musik och spel delar Arbetsdomstolen den uppfattning som tingsrätten kommit till. Arbetsdomstolen finner alltså inte styrkt att dessa inköp har gjorts för M.L:s privata bruk.

När det gäller M.L:s kontanta uttag den 28 april 2004 av 6 000 kr är frågeställningen av annan natur. Det är ostridigt i målet att M.L. tog ut beloppet för en utgift av privat karaktär. Vad tvisten gäller i denna del är om en sådan användning av bolagets betalkort var förenlig med hans anställningsavtal eller eljest tillåtlig.

M.L:s uppfattning är att det med de rutiner som tillämpats hos bolaget var tillåtligt att använda betalkortet för privata utgifter. Han har anfört att samtliga uttag från betalkortet fördes till hans avräkningskonto och slutligt belastade honom själv i den mån han inte kunde styrka att uttaget hade samband med bolagets verksamhet.

Bolaget har bestritt M.L:s påstående om rutinerna för betalkortet och har särskilt hänvisat till anställningsavtalet den 27 oktober 2000, vilket innehåller bl.a. en bestämmelse om att avtalet ersätter tidigare villkor, regler och policier som tidigare gällt hos bolaget.

M.L., J.P. och B.P. har inför Arbetsdomstolen lämnat sinsemellan motstridiga uppgifter om bolagets förhållningsregler för betalkortet i enlighet med vad som antecknats i tingsrättens dom. Utredningen i denna fråga består i övrigt i huvudsak av de uppgifter som lämnats inför Arbetsdomstolen av L-E.W. och C.G.

L-E.W. har berättat helt i enlighet med vad som anges i tingsrättens dom. Vad han anfört kan sammanfattas enligt följande. De förhållningsorder som gällde för bolagets betalkort var hämtade från Pricewaterhouse, som han tidigare samarbetat med. De rutiner som tillämpades innebar att korten fick användas för den anställdes privata utgifter. Det sammanlagda uttagsbeloppet kvittades sedan mot lönen varje månad, i den mån den anställda inte visade att det var fråga om en utgift i tjänsten. Utgifter på betalkortet fördes upp på ett individuellt avräkningskonto som alltså kontrollerades månad för månad. Systemet var enkelt och pålitligt. Detta system tillämpades fram till dess han lämnade Comtax Aktiebolag i december 2001.

Mot L-E.W:s uppgifter står vad C.G. har berättat inför Arbetsdomstolen. Hon har uttryckt uppfattningen att betalkortet enligt en muntligt meddelad policy bara fick användas för tjänsteändamål. Hon har dock tillagt att det någon enstaka gång kunde inträffa att korten faktiskt användes för privata utgifter, exempelvis då den anställde befann sig på resa i tjänsten.

Utredningen om företagets betalkort, särskilt L-E.W:s och M.L:s uppgifter, ger enligt Arbetsdomstolens mening ett klart stöd för att det före överlåtelsen av företaget till de nya ägarna den 1 januari 2000 fanns en praxis som innebar att det var tillåtet att göra uttag för privata utgifter med hjälp av betalkortet. Vad C.G. har uppgett om hur hon uppfattat de regler som numera gäller inom företaget föranleder ingen annan bedömning. En praxis av det slag som L-E.W. har talat om kan synas extremt generös mot arbetstagaren, men den torde åtminstone tidigare ha förekommit i vissa företag. En möjlighet för arbetstagaren att göra privata uttag på betalkortet innebär att arbetsgivaren står en viss kreditrisk intill det maximala belopp som betalkortet har gällt för. Risken begränsas normalt ytterligare i den mån arbetstagarens sammanlagda uttag understiger den nettolön som han är berättigad till, eftersom systemet innebär att arbetsgivaren månadsvis kan göra en av arbetstagaren medgiven kvittning i lönen. Utgångspunkten för bedömningen bör mot bakgrund av det anförda vara att ett sådant uttag från betalkortet som M.L. gjort var tillåtligt i varje fall innan företaget fick nya ägare den 1 januari 2000.

Frågan blir då om det efter överlåtelsen av företaget år 2000 har inträffat något som innebär att läget har förändrats. Bolaget har i Arbetsdomstolen sakframställningsvis anført att de nya ägarna var angelägna om att göra en "nystart" genom att gå igenom alla rutiner för att skapa ordning och reda i företaget. Detta påstående motsägs av L-E.W:s uppgifter, som tar sikte på förhållandena under tiden fram till dess han lämnade företaget i december 2001. Dessutom kan konstateras att det efter ägarskiftet ostridigt inte utfärdades någon skriftlig policy om användningen av betalkorten. Som domstolen har uppfattat saken har bolaget inte heller gjort gällande att det skulle ha gjorts ett muntligt klagörande i denna fråga. Utredningen ger i alla händelser inte stöd för att något sådant klagörande skulle ha förekommit.

Bolaget har till stöd för sin uppfattning i stället hänvisat till innehållet i det anställningsavtal som tecknades med M.L. den 27 oktober 2000. Därvid har bolaget till en början åberopat avtalets punkt 6, där det anges i huvudsak att bolaget mot kvitto eller liknande bevis skall ersätta den anställdes utgifter i tjänsten i enlighet med bolagets från tid till annan gällande principer. Denna bestämmelse tar dock som framgår av lydelsen endast sikte på det naturliga förhållandet att den anställde är berättigad till ersättning för utlägg i tjänsten. Bestämmelsen kan inte tillmätas någon betydelse för den frågeställning som är aktuell i målet.

Bolaget har vidare hänvisat till avtalets punkt 22, som såvitt nu är av intresse klagör *dels* att anställningsavtalet ersätter samtliga tidigare muntliga eller skriftliga åtaganden, överenskommelser och arrangemang, *dels* att avtalet

innefattar en uttömmande reglering av avtalsförhållandet mellan parterna samt *dels* att ändringar i avtalet ska göras skriftligen för att vara giltiga. Denna avtalsbestämmelse får i och för sig antas ta sikte bl.a. på anställningsförmåner av varje slag, och enligt domstolens mening får till dessa räknas en sådan möjlighet att använda betalkortet för privata uttag som M.L. anser sig ha varit berättigad till. Frågan är emellertid om avtalsbestämmelsen kan tillmätas någon sådan verkan i förhållande till M.L. som bolaget har gjort gällande.

Den av bolaget åberopade avtalsbestämmelsen utgör en s.k. integrationsklausul, som numera inte är ovanlig i kommersiella sammanhang och som typiskt sett har till syfte att eliminera eller i varje fall minska betydelsen av sådana muntliga och skriftliga uttalanden m.m. som kan ha gjorts under avtalsförhandlingarna samt att för framtiden klargöra att ändringar i avtalet måste göras i skriftlig form. Beträffande sådana klausulers användning i rent kommersiella sammanhang kan hänvisas till Ramberg, *Avtalsrätt*, 2003, s. 264 ff., Adlercreutz i *Festskrift till Bertil Bengtsson*, s. 17 ff., Edlund i *Svensk Juristtidning* 2001 s. 172 ff. samt Sjöman i *Juridisk Tidskrift* 2002/2003 s. 935 ff. En avtalsbestämmelse av detta slag, kanske särskilt förbudet mot s.k. sidolöpare, innebär risker för den som inte är juridiskt kunnig och bevandrad i avtalsteknik. Detta har lett bl.a. till att sådana avtalsklausuler har uppmärksammats inom konsumenträtten (se 5 kap. 1 § distans- och hemförsäljningslagen [2005:59], som innebär ett tvingande konsumentskydd i detta hänseende). Någon rättspraxis ägnad att belysa betydelsen allmänt sett av sådana klausuler synes inte föreligga. Enligt domstolens mening har klausuler av detta slag karaktären av en standardklausul, vars betydelse får bedömas mot bakgrund av att klausulen kanske inte alls har uppmärksammats av den part som inte själv har utformat avtalstexten. Arbetsdomstolen anser sig emellertid inte ha anledning att i detta fall gå närmare in på synpunkter av detta slag. Som domstolen ser saken uppkommer i första hand frågan om vad parterna kan antas ha avsett med avtalsbestämmelsen. Bedömningen i den frågan bör göras med ledning av sedvanliga principer för tolkning av avtal, varvid även parternas faktiska handlingar måste tillmätas betydelse.

I det föreliggande fallet är enligt domstolens mening följande omständigheter av intresse. Som har konstaterats i det föregående fanns det före de nya ägarernas övertagande av företaget den 1 januari 2000 en praxis som innebar att betalkortet kunde användas även för privata utgifter. Av utredningen framgår att M.L. vid den tiden hade även vissa andra anställningsförmåner såsom mobiltelefon, hemdator och liknande, vilka inte anges i anställningsavtalet och vilka han behöll efter avtalets tillkomst den 27 oktober 2000. Beträffande dessa övriga anställningsförmåner har parterna alltså tydligtvis inte upprätthållit avtalsklausulen. Utredningen i målet utvisar dessutom att M.L. efter ingåendet av anställningsavtalet i viss utsträckning även i andra fall har använt betalkortet för privata uttag, vilka kvittats mot lönen, utan att bolaget då riktade någon invändning mot förfaringsättet. Det anförda föranleder enligt domstolens mening slutsatsen att den av bolaget åberopade avtalsbestämmelsen inte har avsetts utesluta förekomsten av vissa redan tidigare utgående anställningsförmåner som inte uttryckligen angetts i

avtalet. Det betyder att avtalsbestämmelsen inte kan tilläggas den betydelsen att M.L:s användning av betalkortet i april 2004 har stått i strid med de villkor som gällt för hans anställning.

M.L:s sätt att använda företagets betalkort kan därför inte föranleda någon berättigad kritik mot honom.

Har M.L. grovt åsidosatt sina skyldigheter mot bolaget genom sitt sätt att använda bolagets bensinkort?

I målet är ostridigt att M.L. hade som anställningsförmån att inneha en tjänstebil samt kreditkort hos två bensinbolag. Det är vidare ostridigt att samtliga utgifter hänförliga till dessa bensinkort drogs från M.L:s lön, i den mån han inte klagade att utgiften inte var av privat natur utan var hänförlig till hans anställning.

Att tjänstebilen var en anställningsförmån måste betyda att privat körning med tjänstebilen var tillåtlig enligt anställningsavtalet. Därmed måste av rent praktiska skäl även tankning av bilen för privat körning med kreditkortet i och för sig vara tillåtlig. Det anförda betyder att domstolen inte kan instämma i den kritik som bolaget – som domstolen har uppfattat saken – har riktat mot M.L. för att han har använt kreditkortet för inköp av drivmedel för privat bruk av tjänstebilen.

Beträffande M.L:s innehav av dubblett av kreditkortet gör Arbetsdomstolen ingen annan bedömning än tingsrätten. Detta förhållande kan alltså inte tillmätas någon betydelse för avskedandefrågan. Detsamma gäller de avgifter för M.L:s hustrus parkering som betalats med kortet.

Det återstår därmed att ta ställning till vad bolaget har anförut om att M.L. har åsidosatt sina skyldigheter mot bolaget genom att han och hans hustru har använt kreditkortet för inköp av drivmedel till familjens privata bil m.m. Ett sådant utnyttjande av kreditkortet kan inte anses vara en naturlig konsekvens av det tillämpade systemet på samma sätt som drivmedelsinköpen för tjänstebilen. I denna del av målet gör sig emellertid samma synpunkter gällande som domstolen i det föregående har anlagt i fråga om M.L:s användning av bolagets betalkort. Det framgår av utredningen att M.L:s kreditkort har använts på det angivna sättet sedan lång tid och att det har tillämpats på det sättet även efter tillkomsten av anställningsavtalet den 27 oktober 2000. Hans förfaringsätt kan inte anses ha stått i strid med anställningsavtalet.

Slutsatsen av det anförda blir att det saknas anledning till kritik mot M.L. för användningen av bolagets bensinkort.

Har M.L. grovt åsidosatt sina skyldigheter mot bolaget genom att tömma datorn i samband med anställningens avslutande?

I denna del av målet har det i Arbetsdomstolen inte förekommit något som föranleder en annan bedömning än den som tingsrätten gjort. Domstolen finner alltså inte styrkt att M.L. har raderat bolagets information från datorn.

Sammanfattande bedömning i avskedandefrågan

Vad Arbetsdomstolen har anfört i det föregående betyder att det finns anledning till kritik mot M.L. endast i fråga om händelsen i samband med hans telefonsamtal med C.G. Hans handlande då var dock inte av sådan natur att det kan läggas till grund för ett avskedande av honom. Domstolen finner sammantaget att det inte har förelegat laglig grund för bolagets avskedande samt att det inte heller har funnits saklig grund för en uppsägning av M.L. Det betyder att avskedandet ska förklaras ogiltigt.

Allmänt skadestånd

Bolaget har genom avskedandet ådragit sig skyldighet att utge allmänt skadestånd till M.L. Vid bestämmande av skadeståndets belopp anser domstolen att det bör beaktas att M.L. i viss mån har förorsakat avskedandet genom sitt handlingssätt vid samtalet med C.G. om den förestående löneutbetalningen. Som har framgått i det föregående anser domstolen att han då handlade handlat omdömeslöst genom att be C.G. att betala ut än högre kontantlön än den som han var berättigad till enligt den kort dessförinnan ingångna löneöverenskommelsen. Detta bör påverka det allmänna skadeståndets belopp. Domstolen bestämmer skadeståndet till 50 000 kr.

Rättegångskostnader

Med den angivna utgången i målet bör M.L. anses som vinnande part. Han ska i enlighet härmed befrias från skyldigheten att utge ersättning för bolagets rättegångskostnader vid tingsrätten. Vidare ska bolaget förpliktas att ersätta hans rättegångskostnader vid tingsrätten. Arbetsdomstolen anser att denna ersättningskyldighet inte bör avse högre belopp än det som vid tingsrätten vitsordades som skäligt av bolaget.

Bolaget ska även förpliktas att ersätta M.L:s rättegångskostnader i Arbetsdomstolen. Det av M.L. yrkade beloppet får anses skäligt.

Domslut

1. Med upphävande av punkten 1 i tingsrättens domslut
 - a) förklarar Arbetsdomstolen förklarar att avskedandet av M.L. är ogiltigt,
 - b) förpliktar Arbetsdomstolen Comtax Aktiebolag att till M.L. utge allmänt skadestånd med femtiotusen (50 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 30 juni 2004 till dess betalning sker.

2. Med upphävande av punkten 3 i tingsrättens domslut förpliktar Arbetsdomstolen Comtax Aktiebolag att ersätta M.L:s rättegångskostnader vid tingsrätten med etthundranittiosjutuseniohundra (197 900) kr, varav 191 950 kr för ombudsarvode, jämte ränta på det förstnämnda beloppet från den 18 maj 2006 till dess betalning sker.

3. Arbetsdomstolen förpliktar Comtax Aktiebolag att ersätta M.L. för hans rättegångskostnader i Arbetsdomstolen med tvåhundraolvtusenåttahundraåttioåtta (212 888) kr, varav 170 000 kr för ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Michaël Koch, Dag Ekman, Inga Jerkeman, Björn Müntzing, Elisabeth Bjar, Stina Nilsen och Bo Almgren. Enhälligt.

Sekreterare: Inge-Marie Nilsson

Tingsrättens dom (ledamöter: Sigurd Heuman, Marie Hartman och Marianne Karlsson)

BAKGRUND

Comtax Aktiebolag (i det följande Comtax) upplåter licenser till en programvara för skatteeffektivisering i internationella koncerner. M.L. har i olika befattningar varit tillsvidareanställd i bolaget sedan år 1986. Han utsågs år 1988 till verkställande direktör i bolaget och arbetade som sådan fram till och med juni 2003 varefter B.P. övertog nämnda befattning. M.L. har där- efter arbetat som säljare i bolaget. Som sådan har han haft ansvaret för försäljningen i USA och Storbritannien med uppgift att försäljningsstrategiskt stötta den verkställande direktören och stärka bolagets varumärke.

M.L. underrättades den 13 maj 2004, vid möte med styrelsens ordförande J.P., om att Comtax avsåg att avskeda honom. Vid samma tillfälle erhöll han en skriftlig underrättelse därom. Som motiv för avskedandet angavs att M.L. genom vilseledande och missbruk av sin ställning i bolaget tillgodogjort sig en högre lön än vad som följer av hans anställningsavtal. M.L. är medlem i Jusek som påkallade överläggning med Comtax. Överläggningen ägde rum den 26 maj 2004 varefter Comtax verkställde avskedandet. M.L. har ingått i bolagets styrelse från år 1988 fram till avskedandet.

YRKANDEN

M.L. har yrkat att tingsrätten ogiltigförklarar avskedandet samt förpliktigar Comtax att utge allmänt skadestånd med 150 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 4 och 6 §§ räntelagen från dagen för delgivning av stämningen till dess betalning sker.

I andra hand, för det fall tingsrätten finner att det inte har förelegat rättslig grund för avskedande men saklig grund för uppsägning, har M.L. yrkat allmänt skadestånd med 100 000 kr jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från dagen för delgivning av stämningen till dess betalning sker. M.L. har därtill yrkat ekonomiskt skadestånd motsvarande sin förlust av lön, anställningsförmåner och semesterersättning under sex månaders uppsägningstid för perioden den 26 maj till den 26 november 2004. Förlusten av lön uppgår till 46 578 kr den första månaden, efter avdrag för inkomst från a-kassan med sammanlagt 3 422 kr brutto, och 50 000 kr per månad de resterande fem månaderna. Ränta yrkas enligt 3 och 6 §§ räntelagen på det till varje månad hänförliga beloppet från ordinarie löneutbetalningstillfälle den 25:e varje månad till dess betalning sker. Semesterersättningen uppgår för aktuell period till 32 400 kr brutto. Ränta yrkas på semesterersättningen enligt 3 och 6 §§ räntelagen från den 26 december 2004 till dess betalning sker.

Jusek har yrkat att tingsrätten förpliktigar Comtax att utge allmänt skadestånd till Jusek med 10 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 4 och 6 §§ räntelagen från dagen för delgivning av stämningen till dess betalning sker.

Comtax har bestritt M.L:s och Juseks yrkanden. Bolaget har avseende M.L:s yrkande om allmänt skadestånd om 150 000 kr som skäligt i och för sig vitsordat 15 000 kr. För det fall tingsrätten finner att det inte har förelegat rättslig grund för avskedande men saklig grund för uppsägning har Comtax vitsordat yrkade belopp avseende uteblivna löneförmåner samt räntor.

M.L. och Comtax har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER

M.L. har som rättslig grund för käromålet anfört följande: Comtax har avskedat M.L. trots att han inte har gjort sig skyldig till något sådant grovt åsidosättande av sina åligganden som avses i 18 § 1 st lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS). Det har inte ens förelegat saklig grund för uppsägning enligt 7 § 1 st LAS. Avskedandet skall därför förklaras ogiltigt enligt 35 § 1 st LAS och M.L. är berättigad till både allmänt och ekonomiskt skadestånd enligt 38 § LAS.

Jusek har som rättslig grund för käromålet anfört följande: Comtax har inte varslat Jusek om sin avsikt att avskeda M.L. varför bolaget har brutit mot sin varselskyldighet enligt 30 § 1 st LAS. Comtax har därmed ådragit sig skadeståndsskyldighet även mot Jusek.

Comtax har som rättslig grund för bestridandet av käromålen anfört följande: M.L. har begått flera grova brott mot sitt anställningsavtal varför grund för avskedande har förelegat enligt 18 § LAS. De brott varpå Comtax huvudsakligen grundar avskedandet är följande. - M.L. har genom vilseledande, utan stöd i avtal, förmått Comtax genom bolagets ekonomiansvarige C.G. att i samband med löneutbetalningen för april 2004 till honom utge en lön om 55 800 kr istället för 50 000 kr såsom följer av hans anställningsavtal. Förfarandet har inneburit vinning för M.L. och skada för Comtax. M.L. har inte till Comtax återbetalat vad han på detta sätt kommit att uppbära. - M.L. har vidare den 28 april 2004 med bolagets betalkort gjort ett kontantuttag om 6 000 kr som saknat anknytning till hans arbetsuppgifter. Han har också under december 2002 och januari 2003 använt betalkortet för inköp av musik och spel för 2 103 kr respektive 2 023 kr. Han har därefter för bokföringsavdelningen påstått att fråga varit om datortillbehör samt att Comtax därför skall stå för kostnaderna. Kontantuttaget och inköpen har företagits trots att betalkortet endast får användas i samband med tjänsteresor för att bestrida utlägg som är direkt hänförliga till tjänsten. - M.L. har dessutom ombesörjt att dubletter av bensinkort utfärdats i Comtax namn utan samtycke från bolaget. Dubletterna har använts för att betala kostnader som inte har varit hänförliga till hans anställning. Han har låtit annan använda bensinkortet för att dels betala parkeringsavgifter under maj 2004 samt dels under en längre period göra inköp av bensin. Under perioden juli 2002 till maj 2004 har bensin för en summa om 41 812 kr inköpts trots att han endast ägt rätt att använda kortet för inköp av diesel till sin tjänstebil. Genom att attestera fakturorna härför har han garanterat att utgifterna varit hänförliga till bolaget. Genom attesten har han, utöver det otillåtna användandet av betalkorten, även i detta avseende vilselett Comtax företrädare. - Slutligen har M.L. i strid

med Comtax uttryckliga instruktioner tömt sin dator på all information avseende hans uppdrag och åtaganden för bolagets räkning. Vital information har därigenom gjorts oåtkomlig för bolaget. Detta skedde i samband med att han avlägsnade sina personliga tillhörigheter från Comtax kontor vid mötet den 13 maj 2004. - Comtax hade vid tidpunkten för avskedandet endast vetskap om att M.L. genom vilseledande förmått bolaget att utge en högre lön. Kännedom om de övriga omständigheterna har bolaget fått senare. - Comtax har varslat, överlagt och förhandlat med Jusek och har således inte brutit mot sin varselskyldighet. Bolaget är därför inte skadeståndsskyldigt mot Jusek.

PARTERNAS TALAN

M.L. har anfört följande: Comtax Aktiebolag grundades år 1985 och ägdes initialt av L-E.W. och PricewaterhouseCoopers. M.L. anställdes i bolaget år 1986. År 1988 blev han ägare av 30 procent av aktierna och utsågs till verkställande direktör och styrelseledamot. Den 1 januari 2000 överläts verksamheten till ett Grundstensbolag vilket är samma juridiska person som svarandebolaget. M.L. behöll sina befattningar i det nya bolaget och ägarförhållandena förblev oförändrade. Den 1 november samma år förvärvades samtliga aktier i bolaget av Comtax Holding AB varvid bolaget ändrade sitt namn till Comtax Aktiebolag (Comtax). M.L. förblev verkställande direktör i bolaget fram till och med juni 2003. Därefter ansvarade han istället för försäljningen i Storbritannien och USA med uppgift att försäljningsstrategiskt stötta den verkställande direktören och stärka bolagets varumärke. Han rapporterade försäljningsverksamheten till den nya verkställande direktören B.P. och hade själv inte någon attesträtt eller något operativt ansvar. Styrelsens ordförande J.P., som är bror till B.P., hanterade frågor beträffande M.L:s lön och attesterade hans expensrapporter för utlägg vid tjänsteresor. Löneunderlaget attesterades av B.P. medan den administrativa hanteringen handhades av C.G. M.L. kontrollattesterade sina expensrapporter men inte sin lön. Han har ingått i bolagets styrelse fram till avskedandet. - M.L:s nuvarande anställningsavtal tecknades den 27 oktober 2000. Avtalet kompletterades med ett tillägg den 13 juni 2003 då M.L:s anställning som verkställande direktör upphörde. Avtalet omreglerades ånyo den 9 mars 2004 genom ytterligare ett tillägg. Omregleringen innebar dels att M.L:s månatliga lön från den 1 april 2004 skulle utgå med 50 000 kr istället för med 65 000 kr såsom tidigare och dels att tilläggsköpeskillingen i ett mellan honom och Comtax gällande aktieöverlåtelseavtal halverades. - Vid ett möte på Comtax kontor den 13 maj 2004 underrättades M.L. om att bolaget avsåg att avskeda honom och han erhöll en skriftlig underrättelse därom. Enligt denna var orsaken till avskedandet att han genom vilseledande och missbruk av sin ställning i bolaget tillgodogjort sig en högre lön än vad som följer av hans anställningsavtal. Han ombads att överlämna bolaget tillhörig egendom och omedelbart avlägsna sig. J.P. och B.P. övervakade honom då han gick igenom sina tillhörigheter och lämnade bolaget. Han upplevde situationen som obehaglig och förnedrande. Dagen därpå kontaktade han Jusek som i sin tur begärde överläggning med bolaget. Vid överläggningen, som hölls den 26 maj 2004, hänförde sig Comtax till de omständigheter som framfördes i underrättelsen av den 13 maj. Detta framgår av § 3 i protokoll som förts vid överläggningen. Comtax har först därefter anfört att det påstådda förfarandet medfört

vinning för M.L. och skada för bolaget samt de övriga omständigheter varpå avskedandet grundas. Av § 4 i protokollet framgår att Jusek vid överläggningen dels invände att M.L. inte hade gjort sig skyldig till några oegentligheter i samband med löneutbetalningen och dels förklarade M.L:s version av händelseförloppet. Avskedandet verkställdes samma dag. Comtax underrättade inte Jusek om sin avsikt att avskeda M.L. Jusek begärde den 2 juni ogiltigförklaring av avskedandet, allmänt skadestånd till M.L. samt ersättning till Jusek. Den 8 juni förhandlade parterna ånyo. - M.L. har inte tillgodogjort sig en högre lön genom vilseledande av bolaget eller missbruk av sin ställning till egen vinning och skada för Comtax. Han har inte heller erkänt något sådant brott. Under våren år 2004 diskuterade han och J.P. en omförhandling av M.L:s lön. I samband därmed diskuterade de även om M.L. skulle tillåtas minska sin pensionsavsättning och öka sin lön i motsvarande mån under förutsättning att det var kostnadsneutralt för bolaget. M.L. uppfattade att han av J.P. muntligen fick ett principiellt godkännande därom till följd att han accepterade en lön om 50 000 kr. På uppdrag av M.L. hjälpte bolagets ekonomiansvarige C.G. honom att ta fram kostnadsneutrala alternativ för lönevaxlingen. Han engagerade dessutom en försäkringsmäklare för att beräkna hur olika nivåer av pensionsavsättning påverkade hans slutliga pension. Den 19 april, då han befann sig på tjänsteresa i USA, ringde C.G. och frågade hur han ville göra med lönevaxlingen inför den ordinarie löneutbetalningen i april då hans nya lön för första gången skulle utbetalas. Han svarade att han valde en pensionsavsättning om 15 procent varigenom hans lön skulle uppgå till 55 800 kr enligt de tidigare beräkningarna. Han uppgav vidare att han inte hade något skriftligt avtal därom men att han trodde att det gick att ordna i efterhand. Av § 5 i protokollet från överläggningen framgår att företrädare för Comtax medgett att C.G. lämnat samstämmig uppgift därom. M.L. har således varit uppriktig med att överenskommelsen ännu inte var skriftlig. Tidigare har man inom bolaget gjort tillägg till anställningsavtalen genom att i efterhand bekräfta dem med ett brev. Den 21 april, tre dagar innan ordinarie löneutbetalningstillfälle, ringde C.G. igen. Klockan var då i Sverige ca 12.00. Hon berättade att J.P. hade reagerat kraftigt då han fått kännedom om lönevaxlingen och hävdat att någon överenskommelse därom ej förelegat. Vidare hade han instruerat henne att korrigera lönevaxlingen i löneutbetalningen för maj och låtit henne underteckna ett dokument enligt vilket hon aldrig mer skulle ta instruktioner från M.L. M.L. ringde omgående upp J.P. och förklarade att han hade uppfattat att han hade fått ett muntligt godkännande av lönevaxlingen. Han bad vidare om ursäkt om han hade missförstått situationen och sa att han ville ställa allt till rätta. J.P. svarade att de inte hade haft någon sådan överenskommelse samt att han hade instruerat C.G. att korrigera lönevaxlingen vid löneutbetalningen i maj. Därefter berördes inte incidenten och M.L. arbetade i bolaget som vanligt fram till avskedandet. - Den omdiskuterade löneutbetalningen attesterades av B.P. Comtax underlät att förhindra att den betalades ut fastän bolaget hade möjlighet därtill fram till kl. 21.00, eller i vart fall till kl. 19.00, den 21 april. Om lönen utbetalades via bankkonton kunde utbetalningen korrigeras fram till dagen innan utbetalningen. Detta framgår av information från SE-banken och dess hemsida. Comtax korrigerade ej heller det omtvistade beloppet vid löneutbetalningen i maj, trots påstötning av M.L. via e-postmeddelande samma dag han fick lönebeskedet, eller vid utbetalningen av hans semesterersättning i

augusti. Comtax har trots flera påstötningar dessutom underlåtit att lämna honom uppgift om hans återstående skuld till bolaget. - Pricewaterhouse-Coopers införde i Comtax en resepolicy innefattande handhavandet av betalkort, expensrapporter och bensinkort. Policyn gällde oförändrad i vart fall från det han anställdes i bolaget till dess han avskedades. Några diskussioner om att förändra policyn har ej förekommit. I enlighet med policyn hade varje resande anställd ett betalkort utställt i bolagets namn och ett avräkningskonto i balansräkningen. Policyn tillät att betalkorten användes både för utlägg i tjänsten och för privat bruk. Detta eftersom varje debitering på betalkortet, oavsett om den avsåg en kostnad i tjänsten eller privat, sattes upp som en fordran på den anställda och redovisades på ett avräkningskonto. Den anställda redovisade på en expensrapport vilka av utläggerna som gjorts i tjänsten varigenom skulden på avräkningskontot minskades i motsvarande mån. De debiteringar som ej redovisades drogs från nettolönen. Betalkortet kunde även användas för privata utlägg t.ex. för att kvitta upplupna trakamenten. Anställda kunde på avräkningskontot således ha en skuld eller en fordran gentemot bolaget. Eftersom vissa fordringar lades ut i efterhand var det tillåtet att avräkningskontot fluktuerade. Avräkningskontona, vilka revisorerna ej haft någon synpunkt på, tillämpades för att underlätta den praktiska hanteringen. C.G. har varje månad färdigställt expensrapporterna. J.P., som har attesterat M.L:s expensrapporter, har inte haft några synpunkter på dem. - M.L. har använt sitt avräkningskonto i enlighet med bolagets policy. Han har underrättat C.G. om kontantuttaget om 6 000 kr och bett henne avräkna beloppet från hans lön. Efter att M.L. skildes från sin tjänst den 13 maj har han inte haft möjlighet att reda ut sin skuld till Comtax. Han har den 25 maj samt under processens gång utan resultat efterfrågat uppgifter därom för slutligt kunna reglera den. - Enligt Comtax policy har det sedan år 1986 varit tillåtet att använda bolagets bensinkort för privata inköp. Detta eftersom samtliga drivmedelskostnader betalas privat genom avdrag från nettolönen. Efter år 1995 ingick drivmedel ej längre i tjänsteförmånen varför milersättning istället utbetalades. M.L. ägde rätt till en tjänstebil som han och hans familjemedlemmar fritt kunde disponera. - M.L. har inte raderat någon företagsrelevant information på sin dator. Han raderade endast sina privata filer och tog med sig sina privata tillhörigheter. Han var övervakad under tiden. Han har till Comtax ingett information om försäljningen i USA för tiden november 2003 till april 2004, försäljningen i Storbritannien under januari till maj 2004 samt planerade aktiviteter. - Inköpen under december 2002 och januari 2003 för 2 103 kr respektive 2 023 kr avser bl.a. program som M.L. har använt i tjänsten. Han hade tillåtelse att göra sådana inköp. Han var vid tillfället verkställande direktör i bolaget.

Comtax har anfört följande: I samband med ägarskiftet i Comtax ingick bolaget ett nytt anställningsavtal med M.L. den 27 oktober 2000. Enligt punkten 6 i avtalet skulle bolaget ersätta honom för skäligen utlägg som han gjorde i tjänsten. Av punkten 12.2 framgår vidare att M.L., för det fall anställningen upphörde, till bolaget skulle återlämna samtliga bolagets tillhörande dokument så som t.ex. kalendrar, anteckningar och manualer. Av punkten 22 framgår dessutom att avtalet i alla delar ersatte villkor, regler och policys som tidigare gällt i bolaget. En dylik klausul är vanlig vid ägarskiftet för att rensa ut vad som tidigare gällt inom ett företag. Av samma punkt

framgår att alla förändringar av avtalet skulle göras skriftligen. - Den 13 juni 2003 gjordes ett skriftligt tillägg till anställningsavtalet. På M.L:s initiativ gjordes den 9 mars 2004 ytterligare ett skriftligt tillägg då han på grund av sin familjesituation ville arbeta mindre. Detta medförde att han gick ned i lön från 65 000 kr till 50 000 kr. Omregleringen föregicks av e-postkorrespondens mellan J.P. och M.L. E-postmeddelandet av den 25 februari 2004, ett par veckor innan avtalet undertecknades, utgjorde ett erbjudande från M.L. Anbudet har inte någon rättslig relevans eftersom det blev avslaget och avtalet senare slog fast pensionsavsättningens och lörens storlek. M.L. har själv ändrat sina förmåner och tillskansat sig en ersättning utöver avtalet. M.L. har därigenom allvarligt brutit mot sitt anställningsavtal och eventuellt även gjort sig skyldig till ett brottsligt förfarande. - Efter att avskedandet hade verkställts erhöll Comtax en faktura utställd den 27 maj 2004. Av denna framgick att M.L. gjort ett kontantuttag om 6 000 kr på Föreningssparbanken i Högnäs. Han har själv tillgodogjort sig beloppet för att köpa en moped till sin dotter och har ännu inte betalat tillbaka summan till bolaget. Förfarandet är inte förenligt med hans anställningsavtal. - Vid en kontroll av M.L:s avräkningskonto har framgått att han har inköpt mjukvara och datortillbehör vilka inte behövts i bolagets verksamhet. - M.L. har använt bolagets bensinkort på ett otillbörligt sätt. Han har haft hemliga dubbletter av bensinkorten som han har låtit sin hustru använda. Trots att hans tjänstebil går på diesel har han med bolagets bensinkort dessutom tankat bensin för 41 812 kr. Kostnaden härför har avräknats på lönen. Han och hans fru har därtill med bensinkorten betalat parkeringsavgifter utom tjänsten vilket M.L. vitsordat. Förfarandet har inneburit att han otillbörligt tillskansat sig en kredit och använt korten i strid med anställningsavtalet. - M.L. bad i samband med att han underrättades om avskedandet att få ta med sig privata filer och korrespondens ur datorn vilket Comtax medgav. Senare visade det sig att all information på datorn hade raderats. Enligt externa experter finns ingen information kvar på datorn. M.L. har ombetts sammanställa pågående projekt för Comtax räkning. - Comtax har varslat, överlagt och förhandlat med Jusek.

DOMSKÄL

M.L. har som skriftlig bevisning åberopat bl.a. ett accepterat erbjudande om anställning mellan B.P. och Comtax med handskrivet tillägg, e-postmeddelande från sig själv till J.P. och från sig själv till C.G. samt information från SE-banken och dess hemsida. Han har som skriftlig bevisning vidare åberopat Comtax årsboksbilagor av den 31 december 1994, preliminär balansräkning för januari till juli 2003, utdrag ur huvudboken, sitt avräkningskonto den 31 december 2004 samt sina lönebesked avseende maj, september, oktober, november 2003 och februari, maj och augusti 2004. Som muntlig bevisning har han åberopat förhör under sanningsförsäkran med sig själv samt vittnesförhör med C.G. och L-E.W.

Comtax har som skriftlig bevisning åberopat M.L:s anställningsavtal med tillägg, utdrag från bolagets kontokort, e-postkorrespondens och M.L:s avräkningskonto den 31 december 2004. Som muntlig bevisning har Comtax åberopat förhör under sanningsförsäkran med J.P. och B.P. samt vittnesförhör med C.G.

De hörda personerna har uppgett bl.a. följande.

M.L. har i stora delar uppgett vad som framkommit under hans sakframställning samt därutöver tillagt följande: När hans befattning som verkställande direktör upphörde den 1 juli 2003 flyttade hans familj till Stockholm från Mölle. Han fick under hösten samma år av J.P. muntlig tillåtelse att arbeta en dag var fjortonde dag från Stockholm. Under december gick bolaget allt sämre och hans relation med J.P. blev mer och mer ansträngd. Han bad J.P. om omförhandling av sina anställningsvillkor så att han kunde arbeta mer från Stockholm. Vid ett styrelsemöte diskuterade de en sådan villkorsändring mot att han dels gick ned i lön och dels avstod från den tilläggsköpeskilling som han enligt ett aktieöverlåtelseavtal var berättigad till. Under vissa förutsättningar var han nämligen berättigad till tjugo procent av den totala försäljningssumman då bolaget såldes vidare. I hans anställningsavtal stadgades att han hade rätt därtill även om hans anställning i Comtax upphörde. De överenskom att träffas i London efter julferierna för att vidare diskutera saken. I London i slutet av januari möttes de ånyo. Han frågade då J.P. om denne accepterade att han sänkte sin pensionsavsättning och höjde sin bruttolön i motsvarande mån under förutsättning att detta var kostnadsneutralt för företaget. J.P. uppgav att han inte hade något emot detta och de överenskom att J.P. skulle skicka honom ett avtalsförslag. Mellan februari och början av mars skickade de ett antal förslag och motförslag till varandra. Det återopade e-postmeddelandet av den 25 februari 2004 från honom själv till J.P. är ett svar på ett förslag från J.P. I samband med ett styrelsemöte i Stockholm den 9 mars kom de fram till en preliminär uppgörelse enligt vilken M.L. skulle arbeta en vecka mindre i månaden, sänka sin lön från 65 000 kr till 50 000 kr per månad och halvera sin tilläggsköpeskilling. Vidare skulle hans pensionsavsättning om 25 procent förbli oförändrad och hans tjänstebil, mobiltelefon och andra förmåner kvarstå. Han och J.P. undertecknade överenskommelsen som dessutom stipulerade att den före den 31 mars skulle ersättas av ett originalavtal, vilket skulle börja gälla den 1 april. Innan de skildes åt frågade han ånyo J.P. hur de skulle göra med löneväxlingen. J.P., som vid tillfället var mycket stressad, sa att han accepterade den men att de fick ordna saken vid ett senare tillfälle. Runt den 10 april, efter att M.L. hade fått originalavtalet skickat till sig, ringde J.P. och bad M.L. att underteckna avtalet och faxa det till London så att J.P. kunde ta det med till styrelsemötet den 21 april. Han har "en minnesbild" av att han då frågade hur de skulle göra med löneväxlingen varvid J.P. sa att de fick lösa frågan vid ett senare tillfälle. Han undertecknade och faxade originalavtalet under helgen. M.L. har med anledning av vad som sagts dels vid mötet i London, dels i samband med underskriften av det preliminära avtalet den 9 mars och dels i telefonsamtalet runt den 10 april, fått uppfattningen att J.P. i princip accepterade löneväxlingen under förutsättning att den var kostnadsneutral för bolaget. Han bad därför C.G. räkna ut vad 19 respektive 12 procent pensionsavsättning skulle innebära i bruttolönespåslag under förutsättning av bibehållen kostnadsneutralitet för bolaget. Förslag och korrigeringar pågick dem emellan från den 9 mars. Han kontaktade även en försäkringsmäklare för att undersöka vad en lägre pensionsavsättning skulle innebära i slutlig pension. I slutet av mars bad han C.G. att även räkna på en

pensionsavsättning om 15 procent. - Vid mötet den 13 maj underrättade J.P. honom om att bolaget i princip var konkursmässigt samt att styrelsen och ägarna enhälligt beslutat att avskeda honom. Han erhöll en skriftlig under rättelse om avskedandet. Han upplevde situationen som kränkande och förnedrande och mådde mycket dåligt. Han kontaktade Jusek och bokade ett möte. Därefter instruerades han om att han hade tio minuter på sig att lämna kontoret utan att tala med någon anställd och att han omgående skulle återlämna nycklar, företagskort och andra saker tillhöriga bolaget. Eftersom han hade en privat portabel hårddisk bad han att få göra en backup av de privata bilder och dokument som han hade lagrat på datorn. Han fick tillåtelse därtill och under tiden satt J.P. kvar och bevakade honom och uttryckte bl.a. att han var besviken på M.L. och bolaget och att M.L. hade kostat honom och hans familj tre miljoner kronor. Sedermera övervakade B.P. istället för J.P. honom. Det tog ca 15-20 minuter att kopiera informationen. När han var klar raderade han en folder med privata dokument och kort samt sina privata e-postmeddelanden. Han raderade inte någon information tillhörig bolaget som t.ex. kalendrar och inbokningar som fanns på datorn. Han är själv datorkunnig och vet hur man raderar enskilda filer. Därefter plockade han med sig sina personliga tillhörigheter och lämnade kontoret. Han fick inte någon begäran om att sammanställa någon särskild information till bolaget. Vad som därefter inträffade med datorn har han inte kännedom om. Han har inte fått besked om att någonting saknats förrän under förevarande process. - Den 24 maj 2004 fick han från C.G. ett lönebesked där majlönen var preciserad. Han noterade då att de 5 800 kr inte var dragna från majlönen vilket föranledde honom att skicka ett mail därom till C.G. med kännedomskopia till B.P. och J.P. - Han gjorde den 28 april 2004 i Höganäs ett kontantuttag om 6 000 kr med bolagets betalkort för att betala en moped han köpt åt sin dotter. Han använde bolagets kort eftersom han med sitt privata kort inte fick någon kontakt med banken. Bolagets resepolicy medgav att betalkortet användes på ett sådant sätt. Uttrycket "resepolicy" använder han som en sammanfattning av den policy som avsåg bl.a. resande och lönehantering. Policyn medgav privata kontantuttag med bolagets betalkort och påverkades inte av att M.L. ingått ett nytt anställningsavtal. Det fanns ingen beloppsgräns för kontantuttagen men saldot på avräkningskontot fick över tid inte fluktuera för mycket. - Av hans avräkningskonto i huvudboken för det första tertialet år 2004 framgår hur bolaget tillämpade kontot. Både privata inköp och inköp i tjänsten fördes upp som fordran varigenom hans skuld till bolaget ökade. Även kontantuttag ökade skulden oavsett om de var privata eller tjänsterelaterade. När han till bolaget återbetalade en parkeringsbot eller privat lade ut för kostnader i tjänsten minskades hans skuld i motsvarande mån. Då han inkom med en expensrapport med specificering av sina kostnader i tjänsten minskades saldot på avräkningskontot i enlighet därmed. Det gick även att privat lägga ut för kostnader i tjänsten och därigenom korrigera en skuld på avräkningskontot. Om posterna under tertialet summeras framgår att han har gjort kontantuttag på totalt 7 611 kr och privat betalat för kostnader i tjänsten med 8 462 kr. Kontantuttagen är attesterade och bokförda. Av kontot framgår sammanfattningsvis att det med företagets betalkort fanns en möjlighet att göra privata inköp samt privata kontantuttag. - Han hade tidigare, då han mestadels reste på den svenska marknaden, vid ett flertal tillfällen gjort kontantuttag i svensk valuta i enlighet med resepolicy. Han

har i samband med resor även gjort uttag i utländsk valuta för att få en bättre kurs. Han vet inte om de kontantuttag som återfinns i det återopade utdraget ur hans avräkningskonto i huvudboken gjordes i svensk eller utländsk valuta.

- De anställdas tjänstebilsförmån har behandlats i enlighet med PricewaterhouseCoopers policy från år 1985. Fram till år 1995 ingick fri bensin i tjänstebilsförmånen. Därefter ändrades beskattningen av tjänstebilar innebärande att allt drivmedel kom att betalas av tjänstebilinnehavaren som istället erhöll milersättning. Han har med bolagets bensinkort tankat sin tjänstebil med diesel och sin privata bil med bensin. Kostnaden för bensin drogs varje månad från nettolönen vilket framgår av M.L:s lönebesked för maj 2003. Allt drivmedel betalades med andra ord privat då det oavkortat drogs från nettolönen. Vid inköp av bensin fick han specificera om han hade använt sin privata bil i tjänsten eftersom milersättningen då blev högre. - Hans hustru har haft rätt att använda hans tjänstebil. Hon har även innehaft dubletter av hans bensinkort ända sedan år 1985 fram till avskedandet. Detta har framgått av samtliga bensinfakturor. - Comtax har gjort gällande att han med bolagets betalkort under åren 2002 och 2003 har gjort inköp av musik och spel från Musicmatch och Handango för privat bruk. Inköpen avsåg mjukvara för att bränna CD-skivor, program för att hantera och spara kundpresentationer samt en fire-wirekabel för snabbare överföring av information från datorn till hans portabla hårddisk. Materialet användes i tjänsten i samband med resor då han hade sin dator och portabla hårddisk med sig. Han reste mycket under denna period och hade behov av materialet. Inköpen skedde under den period då han var verkställande direktör i bolaget och således hade möjlighet att köpa in sådana inventarier.

J.P.: I samband med ägarskiftet i november 2000, då M.L. erhöll ca sju miljoner kronor för sin andel av bolaget, ingick M.L. ett nytt anställningsavtal undertecknat den 27 oktober 2000. Det är vid ägarskiftet nödvändigt och kutym att upprätta nya avtal för de anställda. Punkten 6 i avtalet reglerar de anställdas utlägg i tjänsten. Han har aldrig varit med om en situation där de anställda tillåts använda bolagets betalkort för privat konsumtion. Enligt punkten 12.2 är all dokumentation som rör företagets verksamhet företagets egendom vilken skall återlämnas till företaget då anställningen upphör. Punkten 22 stadgar vidare att alla tidigare överenskommelser, både muntliga och skriftliga, upphör att gälla i samband med att avtalet ingås samt att alla avtalsändringar skall ske skriftligen. - Anställningsavtalet har endast ändrats skriftligen. Den första ändringen gjordes under försommaren 2003 i samband med att M.L:s familj flyttade till Stockholm och företaget under en längre tid inte hade gått bra. Han och M.L. överenskom då att M.L. skulle fokusera på försäljningsarbetet och ha befattningen exekutiv direktör istället för verkställande direktör såsom tidigare. I mars 2004 omförhandlade de avtalet ånyo med anledning av att M.L. ville arbeta ifrån Stockholm. Den 9 mars kom de överens om att M.L:s månadslön skulle sänkas från 65 000 kr till 50 000 kr och att han varje månad skulle arbeta tolv dagar med kunder eller på kontoret och tre till fyra dagar hemifrån samt vara ledig en vecka. De diskuterade då inte någon ändring av M.L:s pensionsavsättning vilken förblev 25 procent av lönen. M.L. har vid något tillfälle uttryckt önskemål om att minska sin pensionsavsättning för att därigenom erhålla en högre lön. J.P. har aldrig accepterat detta eftersom bolaget inte vill att de anställda skall kunna ändra i

befintliga avtal. - Vid styrelsemötet den 21 april 2004 gav han C.G. de nya avtalsvillkoren och påminde henne om att M.L:s lön fr.o.m. den 1 april var 50 000 kr. C.G. uppgav då att M.L. redan hade instruerat henne att betala ut 55 800 kr. Inför detta besked blev han och övriga styrelseledamöter mycket upprörda. Vid en paus i mötet ringde han M.L. som befann sig i USA och talade om att styrelsen såg allvarligt på händelsen, att den ansåg beteendet vara oacceptabelt samt att en undersökning skulle påbörjas. M.L. svarade att han förstod att han hade gjort fel samt att han inte kunde klara sig på sin nya lön. - Han har efter avskedandet fått kännedom om att M.L. tagit ut 6 000 kr från en bankomat i Höganäs med bolagets betalkort. Detta är inte förenligt med bolagets resepolicy enligt vilken det endast är tillåtet att använda bolagets betalkort för tjänsteändamål. Anställda tillåts att ta ut kontanter i utländsk valuta i samband med tjänsteresor men inte att ta ut kontanter i Sverige för att "stoppa i fickan". Han vet inte om bolaget har någon skriftlig policy men de anställda har i vart fall upplysts om att korten inte får användas för privata ändamål. - Bolagets bensinkort får endast användas för drivmedel till tjänstebilarna. - På expensrapporterna angavs vad de anställda hade gjort på sin resa och var de hade varit. Den som lämnar underlaget för attestering är den som har det yttersta ansvaret för att uppgifterna är korrekta. Den som sedan slutligen attesterar rapporterna utgår ifrån att underlaget är korrekt. Ibland attesterade han rapporterna själv och ibland gick ekonomifunktionen igenom dem. - Det är den verkställande direktören som ansvarar för bokföringen. Han har själv inte sett fakturorna och kan inte beskriva hur avräkningskontona fungerar. - I samband med att M.L. underrättades om avskedandet bad han honom samla ihop sina personliga tillhörigheter och lämna ifrån sig bolagets nycklar och kreditkort. M.L. bad då att få tömma datorn på privat information vilket J.P. accepterade. Tömningen pågick i ca en och en halv timma. Bolaget har därefter fått kännedom om att det inte finns någon information kvar i datorn. Datorexpert har försökt återskapa informationen men inte lyckats.

B.P.: Han började i Comtax i maj 2002 som marknadschef och vice verkställande direktör. Den 1 juli 2003 tog han över som verkställande direktör och M.L. blev s.k. *executive board director* med operativt ansvar för försäljningen i USA och England. - Den 21 april 2004 deltog han i ett styrelsemöte i bolaget. Efter en paus i mötet uppgav J.P. att M.L. hade instruerat C.G. att i april utbetala en icke avtalsenlig lön om 55 800 kr. Samtliga i styrelsen blev mycket upprörda. I protokollet antecknade han vad som hade inträffat samt vad M.L. i en senare paus via telefon sa till J.P. enligt följande: "Styrelsens ordförande informerar om att M.L. instruerat ekonomiavdelningen om att höja hans lön från och med april, vilket också genomfördes, utan avstämning med styrelsens ordförande. Vid samtal med M.L. under mötespausen idag bekräftade han att så har skett och medgav att han agerat felaktigt. Han framhöll att han inte ansåg sig klara sin ekonomi på den nya lönen avtalad att gälla från april 2004." Styrelsen beslutade vid mötet att påbörja en utredning. - C.G. meddelade M.L. den 7 april 2004 via e-post att hans skuld till bolaget uppgick till 6 644 kr och frågade om den skulle korrigeras vid löneutbetalningen i april. Han svarade samma dag att han tänkte betala skulden först vid nästa månadslön. Först den 28 maj, efter att majlönen hade betalats ut och M.L. avskedats, fick B.P. genom ett fakturaunderlag från Eurocard känne-

dom om kontantuttaget om 6 000 kr. Innan dess hade uttaget således inte kunnat bokföras i huvudboken. M.L., som uppgett att han hade använt pengarna för att köpa en moped till sin dotter, har ännu inte återbetalat dem till bolaget. Bolagets kort får inte användas för privat konsumtion och ingen annan anställd använder dem på ett sådant sätt. Bolaget, som har en välskött ekonomi, riskerar med ett sådant agerande att inte ha tillräckligt med likvida medel för att reglera uttagen på förfallodagen och kan därmed tappa kontrollen över ekonomin. M.L. har tidigare i samband med tjänsteresor gjort kontantuttag i utländsk valuta vilka han sedan redovisat. - Efter att han fick kännedom om kontantuttaget började han undersöka M.L:s inköp bakåt i tiden. Då framkom att M.L. under åren 2002 och 2003, bl.a. på julafton 2002, hade köpt produkter från Musicmatch och Handango. M.L. var då fortfarande verkställande direktör i bolaget. Enligt Musicmatchs hemsida säljer företaget nedladdning av musik. M.L. hade i februari 2004 markerat inköp från Musicmatch som privat. - Han har sedan han tillträdde som verkställande direktör år 2003 attesterat allt inklusive M.L:s löneunderlag. J.P. har dock haft slutattest beträffande M.L:s expenser. Expensrapporterna har en översiktsbild utvisande den anställdes avräkningskonto och var utlägget bokförts. Bifogat till rapporten finns alla specifikationer i form av kvitton. De anställda redovisar privata utlägg och utlägg som härrör från tjänsten. Ett privat utlägg innebär att en anställd lagt ut en kostnad i tjänsten med privata medel varigenom han har erhållit en fordran på bolaget. Den anställda gör därefter en första attest genom att på heder och samvete försäkra att kostnaden ingår i tjänsten. Det är inte tillåtet att med korten göra privat inköp. - Avräkningskontona är till för de anställda som reser i tjänsten och fanns redan då han kom till bolaget. Han har själv ett avräkningskonto och hanterar sina expenser på samma sätt som han har gjort under 25 år i olika befattningar, d.v.s. han har ett privat betalkort för sina privata kostnader och ett betalkort av sin arbetsgivare för kostnader i tjänsten. Av bolagets preliminära balansräkning för januari till juli 2003 framgår att både M.L. och han själv har ett avräkningskonto i bolaget. På B.P:s konto finns en positiv utgående balans innebärande att Comtax häftar i skuld till honom med motsvarande belopp. M.L:s avräkningskonto utvisar å sin sida en negativ utgående balans vilket innebär att han häftar i skuld till bolaget med motsvarande belopp. - Han kände till att M.L. hade bensinkort hos Q8 och Statoil men inte att han hade några dubletter. I januari 2004 ombad han skriftligen M.L. att redovisa vilka kort han hade som tillhörde företaget. M.L. angav då endast ett bensinkort hos vardera bensinbolag. - Fakturor från bensinbolagen anges inte på expensrapporterna. Kortinnehavaren attesterar fakturan varefter han själv efter en rimlighetsbedömning gör en slutlig attest. På fakturorna anges vad för slags drivmedel den anställda har tankat, hur mycket och till vilken kostnad. Andra utgifter, t.ex. för biltillbehör eller parkeringsavgifter, kan ibland anges. Bensinkorten är endast avsedda att användas för att tanka tjänstebilen vilken går på diesel. Då M.L. med bensinkorten har tankat både diesel och bensin, vilket sedan avräknats på hans lön, har framgått att korten använts för privata ändamål. Detta är inte tillåtet eftersom den anställda genom ett sådant förfarande tillskansar sig en kredit av bolaget och dessutom kan bygga upp skulder som bolaget sedan kan få svårigheter att betala. I efterhand har han på M.L:s fakturor dessutom funnit avgifter för parkering på platser där M.L. inte har vistats. Bensinkortet har således även i detta avseende använts privat

men kostnaden redovisats som ett utlägg för Comtax. Han vet inte om det av M.L:s lönespecifikationer har framgått om M.L. har använt bensinkorten privat. - Av de anställdas anställningsavtal framgår att betalkorten och bensinkorten enbart får användas i tjänsten. - Han bevittnade överlämnandet av varselbeskedet till M.L. den 13 maj 2004. I samband därmed gav han M.L. tillåtelse att kopiera privata bilder och dokument från datorn till sin privata hårddisk samt samla ihop sina personliga tillhörigheter. Detta tog ca 30-40 minuter varefter M.L. lämnade bolaget. M.L. informerades om att han skulle lämna in ett skriftligt underlag till bolaget om tjänsterelaterade planer och aktiviteter vilket han emellertid inte gjorde. Bolaget bad dels datakunliga anställda och dels PC-doktorn, en anlitad extern support, att från datorn ta fram samtliga dokument och e-postkorrespondens tillhörande bolaget. De har emellertid inte lyckats återskapa någon information på datorn. - M.L. har till bolaget ingett information om försäljningen i USA för tiden november 2003 till april 2004, försäljningen i Storbritannien under januari till maj 2004 samt planerade aktiviteter. Det är den typ av dokumentation som regelbundet fördes under den tid M.L. hade ansvaret för försäljningen i USA och England.

C.G.: Hon började år 1988 som sekreterare i Comtax. Därefter har hon successivt övergått till ekonomifunktionen. - Under våren 2004 pågick förhandlingar om att M.L. skulle gå ned i arbetstid och därmed sänka sin månadslön. Inför löneutbetalningen i april fick hon av honom i uppdrag att beräkna olika alternativ för att växla en del av hans pensionsavsättning, som vid tillfället uppgick till 25 procent av lönen, mot lön under förutsättning att det var kostnadsneutralt för Comtax. Vid beräkningen beaktade hon att de sociala avgifterna för pension är lägre än de sociala avgifterna för lön. Hon gav honom beräkningarna i mars 2004. Den 19 april frågade hon honom per telefon vilken lön hon skulle betala ut för april. Han uppgav att hans nya lön hade bestämts till 50 000 kr men att hon skulle betala ut 55 800 kr motsvarande en pensionsavsättning om 15 procent. Han gav henne inte besked om att sänka pensionsavsättningen i motsvarande mån. En förutsättning för utbetalningen var emellertid de beräkningar avseende löneväxling hon tidigare hade gjort enligt vilka en sådan pensionsavsättning medförde en löneökning om 5 800 kr med beaktande av att ökningen var kostnadsneutral för bolaget. På hennes fråga nekade M.L. till att avtal därom var klart men uppgav att han och J.P. i princip hade kommit överens om löneväxlingen. Då hon tvekade uppgav M.L. att han skulle ordna avtalet i efterhand. - På förmiddagen den 21 april beredde hon lönerna och gav löneordern till banken via en löneutbetalningstjänst på Internetbanken. Samma dag pågick ett styrelsemöte på kontoret. När hon var färdig med lönerna gav J.P. henne M.L:s nya avtal och upplyste henne om att M.L. från och med april hade en månadslön om 50 000 kr. Hon svarade att hon kände till det och att hon för april månad redan hade betalat ut 55 800 kr. Detta eftersom han och M.L. hade diskuterat möjligheten att växla pension till lön under förutsättning att det var kostnadsneutralt för bolaget. J.P. blev då mycket arg och skällde ut henne. Han uppgav att han och M.L. inte hade någon sådan överenskommelse och sa till henne att korrigerade misstaget i löneutbetalning för månaden därpå. Hon skickade samma förmiddag ett e-postmeddelande till M.L., som befann sig på tjänsteresa i USA, och meddelade vad som hade inträffat. M.L.

ringde ca kl. 14.00 samma dag och bad att få tala med J.P. Då J.P. var upptagen i styrelsemötet ringde han istället upp M.L. i en senare paus. - Underlaget för löneutbetalningarna attesterades av B.P. Den 21 april erhöll och attesterade han underlaget först i efterhand eftersom han satt med i styrelsemötet. Attesteringen skedde efter samtalet om M.L:s lön och då mötet var klart. - Inför löneutbetalning i maj frågade hon B.P. om hon skulle korrigera M.L:s lön på sätt som J.P. sagt till henne. B.P. svarade att hon skulle betala ut den avtalsenliga lönen om 50 000 kr vilket hon också gjorde. Hon fick därefter från bolaget inte någon instruktion om att korrigera lönen. Den 24 maj skickade M.L. ett e-postmeddelande till henne med kännedomskopior till B.P. och Jusek där han refererade till överenskommelsen med J.P. enligt vilken 5 800 kr skulle dras från lönen i maj och bad om att korrigeringen omgående skulle göras. - De anställda har betalkort utställda i Comtax namn, bl.a. Eurocard, Diners och American Express. Betalkorten är avsedda att användas för bolagets kostnader i samband med t.ex. en tjänsteresa eller representation. När en faktura härrörande från betalkorten anländer till bolaget bokförs den i avräkningskontot som en skuld på den anställde. Vid månadens slut samlas de kvitton som ligger till grund för debiteringen in. Därefter upprättas en expensrapport och kostnaderna bokas upp på den anställdes respektive kostnadskonto och krediteras den enskilde. Det är emellertid upp till den anställde att tala om vilka kostnader som är relaterade till tjänsten och vilka som är privata. Det har hänt att någon privat post funnits med och passerat attest då en anställd råkat använda kortet för ett privat utlägg. Det finns inte någon skriftlig policy beträffande hanteringen av avräkningskontot. Hanteringen har inte förändrats sedan hon började på ekonomienheten. - M.L. informerade henne inte om kontantuttaget om 6 000 kr. Ett så stort uttag hade hon noterat skriftligen vilket hon inte har gjort. Han gav henne inte heller någon instruktion om att uttaget skulle dras från lönen i maj. Ett kontantuttag framgår av fakturorna. Fakturan beträffande aktuellt uttag anlände till bolaget den 28 maj 2004. Om M.L. hade arbetat kvar i bolaget hade uttaget därefter hamnat på hans avräkningskonto. Hon hade då reagerat på skuldens storlek och diskuterat saken med honom. Ingen annan anställd använder sitt betalkort för privata uttag på det sättet. Kontantuttag sker endast i samband med tjänsteresa till utlandet i det aktuella landets valuta. - Bensinkorten har inget samband med avräkningskontona. På fakturor härrörande från bensinkorten framgår om det har inhandlats drivmedel, biltvätt och biltillbehör samt vilket slag av drivmedel. M.L. tankade både bensin och diesel. Kostnaderna för drivmedel betalade han själv genom att de drogs från hans lön. Kostnader för biltillbehör och biltvätt stod bolaget för. Hon har på fakturorna sett att det har funnits dubbla bensinkort utställda på M.L. Fakturorna har ingått i det underlag som har attesterats. - Den 13 maj 2004 befann hon sig på Comtax kontor. Hon deltog inte då M.L. underrättades om avskedandet men öppnade ett kassaskåp för att han skulle få med sig vissa privata tillhörigheter. Personalen hade dessförinnan informerats om att någon anställd skulle varslas.

L-E.W.: Han har varit bolagsjurist på Tetrapak i elva år och påbörjade där utvecklingen av en mjukvara för skatteoptimering. År 1985 ingick han ett joint venture med PricewaterhouseCoopers där han bidrog med mjukvaran och PricewaterhouseCoopers svarade för administrationen och redovis-

ningen. De rutiner som då infördes fanns kvar i vart fall fram till då han lämnade Comtax i december 2001. - PricewaterhouseCoopers gav den anställde ett betalkort med vilket den anställde själv kunde betala biljetter och ta ut kontanter inför sin tjänsteresa. Alla debiteringar på kortet satte bolaget upp som en fordran på den anställde. När den anställde sedan lämnade in kvitton avräknades dessa mot fordringen. De debiteringar den anställde inte kunde redovisa blev en restpost som den anställde blev skyldig bolaget. Därefter kunde t.ex. traktamenten avräknas mot fordringen varigenom den anställde kunde komma att erhålla en fordran gentemot bolaget. Om den anställde gjorde en ny resa innan han erhöll sina pengar för fordringen kunde han t.ex. köpa en kostym att kvitta mot sin fordran. Det fanns inga regler för hur betalkorten fick användas och inget hindrade att de användes för privat bruk. Bolaget var försäkrat mot att korten missbrukades dels genom att korten var begränsade till ett viss belopp och dels genom att bolaget alltid kunde göra avdrag på de anställdas löner och semesterersättning. Varje månad upprättades en fullständig resultat- och balansräkning i vilken avräkningskontona utvisade de anställdas skulder eller fordringar mot bolaget. Han granskade alltid så att kontona balanserade. Systemet var mycket effektivt. - Bolaget tillhandahöll även bensinkort åt de anställda. Dessa innefattades inte i avräkningskontona eftersom drivmedelskostnader ej längre ingick i tjänstebilsförmånen. Drivmedel skulle som huvudregel erläggas privat och de anställda erhöll istället milersättning för resor i tjänsten. Kostnaderna för drivmedlet drogs från nästa lön och belastade normalt inte bolaget eftersom krediten ofta sträckte sig längre i tiden. Bolaget har även haft bensinkort utställda på de anställdas hustrur fram till dess att han lämnade bolaget. - Han eller M.L. attesterade de anställdas expensrapporter och bensinfakturor under den tid M.L. var verkställande direktör. Privata uttag med betalkorten var synliga och på fakturorna från bensinbolagen framgick vad som hade inhandlats, däribland vilket slags drivmedel, samt om det var flera kort utställda på en anställd. - Han och M.L. attesterade varandras expenser. M.L. gjorde sig aldrig skyldig till något missbruk av kreditkortet. Han och M.L. gjorde många kontantuttag i samband med tjänsteresor. Det fanns inga regler som sa att kontanterna inte fick användas privat. - Redovisningen, som var upprättad av revisorer, var mycket transparent då attesteringen skedde i flera omgångar och allt som försiggått under månaden framgick av månadsredovisningen. Kreditkortet kunde inte missbrukas eftersom räkningarna från kreditkortsföretagen fördes upp som en fordran på den anställde oavsett vad denna hade använt kortet till. Om inte den anställde redovisade sina inköp kvarstod dennes skuld gentemot bolaget. Bolagets revisorer hade aldrig några anmärkningar på avräkningskontona och han anser inte själv att det var något märkligt med dem.

Tingsrätten gör följande bedömning.

Avseende M.L:s käromål

Comtax har som grund för avskedandet gjort gällande att M.L. har gjort sig skyldig till flera grova åsidosättanden av sitt anställningsavtal. Det åligger en arbetsgivare att fullt ut styrka de omständigheter som åberopas som grund för

ett avskedande. Brister i bevisningen om vad som faktiskt inträffat går ut över arbetsgivaren. Tingsrätten har således att ta ställning till om Comtax har styrkt de omständigheter som bolaget har hänfört sig till. Comtax har som grund för avskedandet till en början gjort gällande att M.L. genom vilseledande förmått bolaget att utge 5 800 kr mer i lön än vad som följer av hans anställningsavtal samt att förfarandet medfört vinning för honom och skada för bolaget. Det är i målet ostridigt att tilläggsavtalet av den 9 mars 2004 stadgar att M.L. vid det aktuella tillfället ägde rätt till en lön om 50 000 kr. Det är vidare ostridigt att punkten 22 i M.L:s anställningsavtal av den 27 oktober 2000 stadgar att samtliga ändringar av avtalet skall ske skriftligen för att vara gällande. M.L. har invänt att han av J.P. muntligen i samband med förhandlingarna under våren 2004 fått ett principiellt godkännande om att växla delar av sin pensionsavsättning mot lön under förutsättning att detta var kostnadsneutralt för bolaget. J.P. har å sin sida uppgett att han inte vid något tillfälle accepterat en sådan lönevaxling samt att ändringar av anställningsavtalen skulle ske skriftligen för att vara gällande.

J.P:s uppgifter vinner stöd av anställningsavtalets ordalydelse och övrig utredning i målet. De skall därför läggas till grund för bedömningen. Comtax har därmed styrkt att M.L. medelst vilseledande förmått bolaget att för april utge 5 800 kr mer i lön till honom än vad han varit berättigad till. Utbetalningen har inneburit vinning för M.L. och skada för Comtax då den ensidigt har varit till M.L:s fördel. Förfarandet utgör ett illojalt handlande från M.L:s sida. Särskilt allvarligt är att M.L. vid vilseledandet får anses ha utnyttjat sin tidigare ställning som verkställande direktör i bolaget.

Comtax har vidare påstått att M.L. med bolagets betalkort har gjort ett kontantuttag om 6 000 kr för privat ändamål trots att betalkortet endast får användas i samband med tjänsteresor för att bestrida utlägg direkt hänförliga till tjänsten. M.L. har vitsordat att han gjort nämnda kontantuttag och att det varit för privat ändamål. Han har emellertid invänt att han enligt bolagets policy, vilken gällt sedan han började i bolaget år 1986, ägt rätt därtill. Skälet till detta skulle vara att samtliga debiteringar på kortet förs upp som en fordran på den anställde oavsett om uttaget är tjänsterelaterat eller inte. M.L:s påstående vinner visst stöd av L-E.W:s uppgifter enligt vilka betalkorten enligt bolagets policy fått användas för privat bruk alltsedan bolagets grundande år 1985 till det att han lämnade bolaget i december 2001. Mot L-E.W:s och M.L:s uppgifter, och till stöd för Comtax påstående, står dock C.G:s vittnesmål samt J.P:s och B.P. uppgifter enligt vilka anställda med bolagets betalkort endast äger rätt att göra kontantuttag i utländsk valuta i samband med tjänsteresor. Comtax påstående vinner dessutom stöd av M.L:s anställningsavtal punkten 22 som stadgar att alla tidigare överenskommelser och villkor i bolaget, såväl muntliga som skriftliga, upphört att gälla i och med avtalet. Bestämmelsen i punkten 22 syftar just till att rensa ut sådan policy som tidigare gällt i bolaget och som M.L. nu hänför sig till. Att M.L. enligt det åberopade utdraget ur avräkningskontot vid något tillfälle använt sitt betalkort för privata ändamål som sedan attesterats föranleder ingen annan bedömning. Den som slutligen attesterar fakturorna måste kunna förlita sig på att de uppgifter den anställde lämnar är korrekta och göra en övergripande bedömning därav.

Med anledning av vad som anförts finner tingsrätten det styrkt att betalkorten fått användas endast för utlägg i tjänsten och att någon policy av det slag som M.L. hänför sig till i vart fall inte har varit gällande efter det att han ingick anställningsavtalet den 27 oktober 2000. M.L. har således genom kontantuttaget orättmätigt tillskansat sig en kredit på bolagets bekostnad. C.G., vars uppgifter saknas anledning att ifrågasätta, har dessutom uppgett att M.L. inte underrättade henne om kontantuttaget eller instruerade henne att dra beloppet från majlönen. Som försvårande omständigheter beaktar tingsrätten dels att M.L. inte själv meddelade bolaget om uttaget samt dels att det i sammanhanget varit fråga om ett inte obetydligt belopp.

Comtax har vidare gjort gällande att M.L. för privat bruk under åren 2002 och 2003 inhandlat musik och spel från företagen Musicmatch och Handango. Bolaget har till stöd för sitt påstående anført dels att Musicmatch säljer musik och dels att M.L. i huvudboken under år 2004 markerat ett inköp från Musicmatch som privat. M.L. har invänt att inköpen, vilka gjorts då han var verkställande direktör i bolaget och ägde rätt att köpa in inventarier, avsåg utrustning att användas i tjänsten, bl.a. ett program för att bränna CD-skivor samt en fire-wirekabel. Tingsrätten finner att bolaget inte har förmått styrka att M.L. gjort nämnda inköp för privat bruk.

M.L. har också enligt Comtax, utan samtycke från bolaget, ombesörjt att dubbletter av bensinkort utfärdats i bolagets namn. M.L. har invänt att det i enlighet med bolagets policy varit tillåtet med dubbletter samt att dessa varit fullt synliga i fakturorna från bensinbolagen. M.L:s invändning vinner stöd av C.G. som har uppgett att det framgick av fakturorna att det fanns dubbletter. Fakturorna har enligt B.P:s egen utsaga sedan attesterats av honom själv. Då fråga har varit om ett fortlöpande förhållande som Comtax har haft kännedom utan att ha agerat får bolaget anses ha avstått sin rätt att åberopa att dubbletter förekommit som grund för avsked.

Comtax har vidare gjort gällande dels att M.L. låtit annan använda bensinkorten och dels att bensinkorten använts för betalning av parkeringsavgifter och inköp av bensin, utgifter som inte varit hänförliga till hans anställning. Detta förfarande är enligt Comtax inte tillåtet. M.L. har vidgått att han har låtit sin hustru använda bensinkorten och att bensinkorten har använts för privat bruk. Han har emellertid invänt att förfarandet är i enlighet med bolagets policy sedan år 1986 då samtliga debiteringar på kortet endast belastar den anställde och dras från dennes lön samt att inköpen har framgått av hans lönebesked under bl.a. oktober och november 2003 vilka har attesterats av B.P.

I målet är ostridigt att samtliga kostnader för drivmedel dras från den anställdes lön oavsett om drivmedlet använts privat eller i tjänsten samt att M.L:s tjänstebil har körts med diesel. M.L:s uppgifter vinner stöd av C.G. såtillvida att hon har uppgett att det på fakturorna har framgått att han tankat både bensin och diesel. J.P. och B.P. har å sin sida uppgett att bensinkorten endast fick användas för utgifter i tjänsten samt att detta har framgått av M.L:s anställningsavtal. B.P. har därtill uppgett att den anställde först attesterat

fakturan varefter han själv efter en rimlighetsbedömning gjort den slutliga attesten. Comtax påstående vinner dessutom stöd av M.L:s anställningsavtal punkten 22 i vilken framgår att samtliga tidigare överenskommelser upphör i och med avtalet och att alla ändringar därav måste ske skriftligen för att vara gällande. Tingsrätten finner det därmed styrkt att M.L. inte ägt rätt att använda bensinkorten till utgifter som inte varit hänförliga till tjänsten. Därav följer att det även är styrkt att M.L. inte ägt rätt att låta annan använda bensinkorten. Genom att använda bensinkorten för privat bruk har M.L. utan Comtax tillåtelse av bolaget tillskansat sig en kredit.

Comtax har slutligen åberopat att M.L., i strid med bolagets uttryckliga instruktioner i samband med underrättelsen om avsked den 13 maj 2004, tömt sin dator på all information avseende hans uppdrag och åtaganden samt att väsentlig information därigenom blivit otillgänglig för bolaget. M.L. har förnekat detta och invänt att han vid det aktuella tillfället endast kopierade och raderade privata filer och dokument. J.P. och B.P. har berättat att datorn därefter enligt externt anlitate experter inte innehållit någon information. Comtax har emellertid inte förebringat någon teknisk bevisning utvisande att informationen saknas. Tingsrätten finner med anledning av vad som anförts att Comtax inte har förmått styrka påståendet att M.L. raderat bolaget tillhörig information från datorn.

Sammanfattningsvis finner tingsrätten att M.L. genom det extra löneuttaget om 5 800 kr, kontantuttaget om 6 000 kr samt det sätt på vilket han begagnat bolagets bensinkort grovt har åsidosatt sina åligganden mot Comtax. M.L:s tidigare ställning som verkställande direktör i bolaget samt hans ställning som ansvarig för försäljningen i Storbritannien och USA har för honom medfört en stor frihet men också ett särskilt ansvar för att Comtax medel inte missbrukades. Av särskild vikt är att Comtax ledning måste kunna ha fullt förtroende för en anställd i en sådan position och förutsätta att denne följer gällande anställningsvillkor och inte förfar oredligt med bolagets medel. Vid en samlad bedömning finner tingsrätten att M.L. genom sitt agerande på ett så allvarligt sätt rubbat bolagets förtroende för honom i framtiden att Comtax avskedande av honom är lagligen grundat. M.L:s käromål skall därför ogillas.

Avseende Juseks käromål

Jusek har yrkat skadestånd av Comtax på den grunden att bolaget brutit mot sin varselskyldighet enligt 30 § 1 st LAS. Av denna bestämmelse följer att arbetsgivaren, ifall då arbetstagaren är fackligt organiserad, skall varsla den lokala arbetstagarorganisation arbetstagaren tillhör samtidigt som han under rättar arbetstagaren om avsked. Arbetsgivaren är bevisskyldig för att varsel har lämnats. Det är i målet ostridigt att M.L. underrättades om avskedandet den 13 maj 2004. M.L. har enligt egen utsaga därefter själv kontaktat Jusek den 14 maj 2004. Comtax har invänt att bolaget varslat Jusek om avskedandet. Bolaget har emellertid inte förebringat någon utredning till stöd för detta påstående. Tingsrätten finner med anledning därav att Comtax har brutit i sin varselskyldighet gentemot Jusek. Bolaget skall därför utge skadestånd till Jusek med skäligen ansedda 10 000 kr i enlighet med Juseks yrkande.

Comtax delgavs stämningen den 30 juni 2004 varför ränta skall utgå från detta datum.

Rättegångskostnaderna

M.L. skall som tappande part ersätta Comtax hela dess rättegångskostnader vilka han vitsordat. Den andel som eventuellt hänför sig till Juseks käromål får anses försumbar och dessutom inte vara möjlig att särskilja.

DOMSLUT

1. M.L:s käromål ogillas.
2. Comtax Aktiebolag skall till Jusek betala tiotusen (10 000) kr jämte ränta på beloppet enligt 4 och 6 §§ räntelagen från den 30 juni 2004 till dess betalning sker.
3. M.L. skall till Comtax Aktiebolag utge ersättning för rättegångskostnader med etthundranittiosjutusenenniohundra (197 900) kr, varav 181 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på 197 900 kr enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.